

PARADIGME DE PROGRAMARE

Curs 4

Recursivitate pe stivă / pe coadă / arborescentă.

Tipuri de recursivitate – Cuprins

- Importanța recursivității în paradigma funcțională
- Recursivitate pe stivă
- Recursivitate pe coadă
- Recursivitate arborescentă
- Comparatie între tipurile de recursivitate
- Transformarea în recursivitate pe coadă

Recursivitate

Teza lui Church: Orice calcul efectiv poate fi modelat în Calcul Lambda (cu funcții recursive).

Recursivitate

- Singura modalitate de a prelucra date de dimensiune variabilă (în lipsa iterației)
- Elegantă (derivă direct din specificația formală / din axiome)
- Minimală (cod scurt, ușor de citit)
- Ușor de analizat formal (ex: demonstrații prin inducție structurală)
- Poate fi inefficientă: Se așteaptă rezultatul fiecărui apel recursiv pentru a fi prelucrat în contextul apelului părinte. Astfel, contextul fiecărui apel părinte trebuie salvat pe stivă pentru momentul ulterior în care poate fi folosit în calcul.

Problema

Pentru o lizibilitate sporită și aceeași putere de calcul (v. Teza lui Church), plătim uneori un preț mai mare (consum mare de memorie care poate duce chiar la nefuncționare – stack overflow).

Tipuri de recursivitate – Cuprins

- Importanța recursivității în paradigma funcțională
- Recursivitate pe stivă
- Recursivitate pe coadă
- Recursivitate arborescentă
- Comparatie între tipurile de recursivitate
- Transformarea în recursivitate pe coadă

Exemplu – recursivitate pe stivă

```
1. (define (fact-stack n)
2.   (if (zero? n)
3.       1
4.       (* n (fact-stack (- n 1)))))
```

rezultatul apelului recursiv este așteptat
← pentru a fi înmulțit cu n

> (fact-stack 3) ← apelul curent este marcat cu verde
ceea ce tocmai s-a depus pe stivă e marcat cu roz
ceea ce urmează să se scoată de pe stivă e marcat cu mov

[]

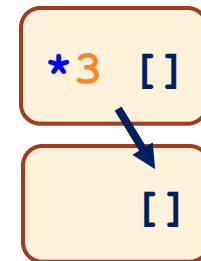
Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe stivă

```
1. (define (fact-stack n)
2.   (if (zero? n)
3.       1
4.       (* n (fact-stack (- n 1)))))
```

```
> (fact-stack 3)
```

```
> (* 3 (fact-stack 2))
```

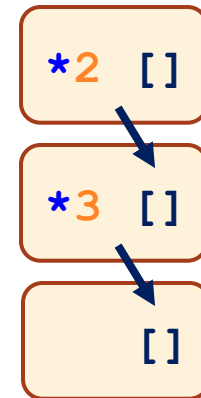


Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe stivă

```
1. (define (fact-stack n)
2.   (if (zero? n)
3.       1
4.       (* n (fact-stack (- n 1)))))
```

```
> (fact-stack 3)
> (* 3 (fact-stack 2))
> (* 3 (* 2 (fact-stack 1)))
```

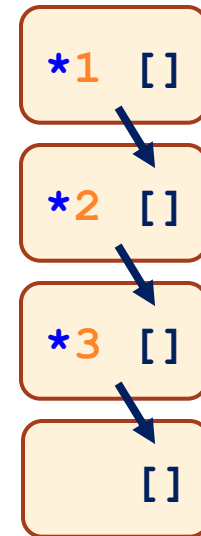


Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe stivă

```
1. (define (fact-stack n)
2.   (if (zero? n)
3.       1
4.       (* n (fact-stack (- n 1)))))
```

```
> (fact-stack 3)
> (* 3 (fact-stack 2))
> (* 3 (* 2 (fact-stack 1)))
> (* 3 (* 2 (* 1 (fact-stack 0))))
```

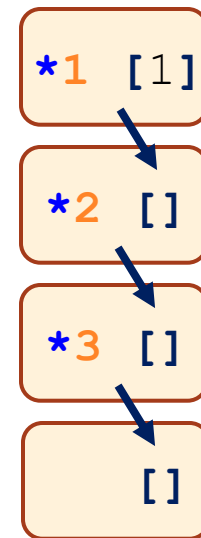


Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe stivă

```
1. (define (fact-stack n)
2.   (if (zero? n)
3.       1
4.       (* n (fact-stack (- n 1)))))
```

```
> (fact-stack 3)
> (* 3 (fact-stack 2))
> (* 3 (* 2 (fact-stack 1)))
> (* 3 (* 2 (* 1 (fact-stack 0))))
> (* 3 (* 2 (* 1 1)))
```

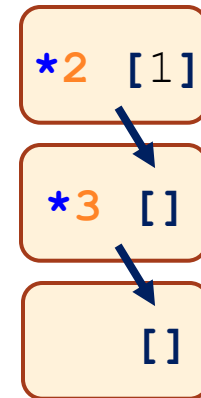


Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe stivă

```
1. (define (fact-stack n)
2.   (if (zero? n)
3.       1
4.       (* n (fact-stack (- n 1)))))
```

```
> (fact-stack 3)
> (* 3 (fact-stack 2))
> (* 3 (* 2 (fact-stack 1)))
> (* 3 (* 2 (* 1 (fact-stack 0))))
> (* 3 (* 2 (* 1 1)))
> (* 3 (* 2 1))
```

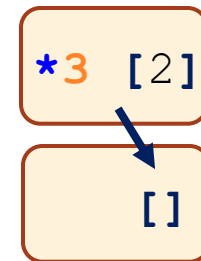


Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe stivă

```
1. (define (fact-stack n)
2.   (if (zero? n)
3.       1
4.       (* n (fact-stack (- n 1)))))
```

```
> (fact-stack 3)
> (* 3 (fact-stack 2))
> (* 3 (* 2 (fact-stack 1)))
> (* 3 (* 2 (* 1 (fact-stack 0))))
> (* 3 (* 2 (* 1 1)))
> (* 3 (* 2 1))
> (* 3 2)
```



Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe stivă

```
1.  (define (fact-stack n)
2.    (if (zero? n)
3.        1
4.        (* n (fact-stack (- n 1)))))
```

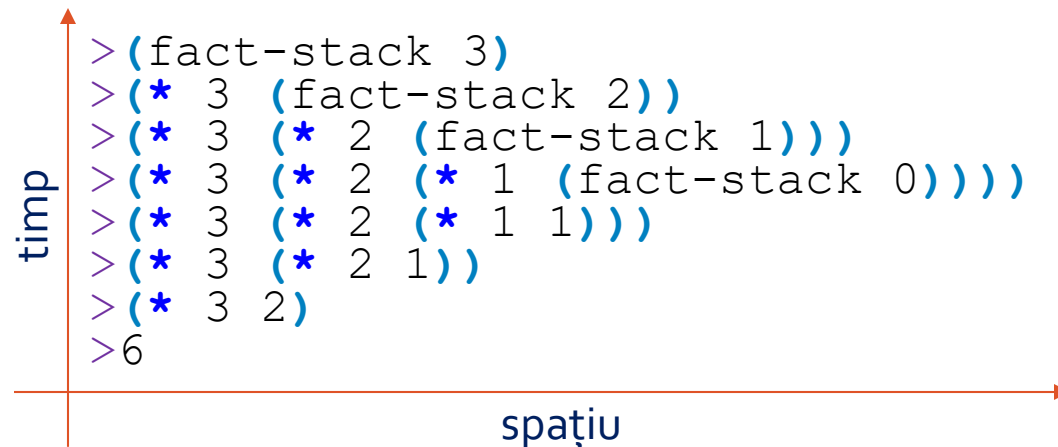
```
> (fact-stack 3)
> (* 3 (fact-stack 2))
> (* 3 (* 2 (fact-stack 1)))
> (* 3 (* 2 (* 1 (fact-stack 0))))
> (* 3 (* 2 (* 1 1)))
> (* 3 (* 2 1))
> (* 3 2)
> 6
```

[6]

Stiva procesului

Observații – recursivitate pe stivă

- **Timp:** $\Theta(n)$ (se efectuează n înmulțiri și stiva se redimensionează de $2*n$ ori)
- **Spațiu:** $\Theta(n)$ (ocupat de stivă)
- **Calcul:** realizat integral la revenirea din recursivitate
- **Stiva:** reține contextul fiecărui apel părinte, pentru momentul revenirii (starea programului se regăsește în principal în starea stivei)



Comparație cu rezolvarea imperativă

```
1.  int i,  factorial = 1;  
2.  for (i = 2; i <= n; i++)  
3.      factorial *= i;
```

- **Timp:** $\Theta(n)$ (se efectuează n înmulțiri)
- **Spațiu:** $\Theta(1)$ (în orice moment, în memorie sunt reținute doar 3 valori, pentru variabilele `i`, `n`, `factorial`)
 - Rezultatul se construiește în variabila `factorial` pe măsură ce avansăm în iterație
 - Putem obține același comportament într-o variantă recursivă?

Tipuri de recursivitate – Cuprins

- Importanța recursivității în paradigma funcțională
- Recursivitate pe stivă
- Recursivitate pe coadă
- Recursivitate arborescentă
- Comparatie între tipurile de recursivitate
- Transformarea în recursivitate pe coadă

Exemplu – recursivitate pe coadă

```
1. (define (fact-tail n)
2.   (fact-tail-helper n 1))
3.
4. (define (fact-tail-helper n fact)
5.   (if (zero? n)
6.       fact
7.       (fact-tail-helper (- n 1) (* n fact))))
```

rezultatul se construiește în variabila `fact`
pe măsură ce **avansăm** în recursivitate

rezultatul apelului recursiv este
← rezultatul final al funcției

```
> (fact-tail-helper 3 1)
```

[]

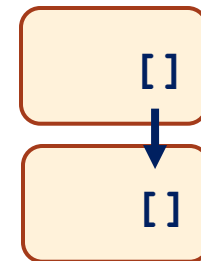
Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe coadă

```
1. (define (fact-tail n)
2.   (fact-tail-helper n 1))
3.
4. (define (fact-tail-helper n fact)
5.   (if (zero? n)
6.       fact
7.       (fact-tail-helper (- n 1) (* n fact))))
```

```
> (fact-tail-helper 3 1)
```

```
> (fact-tail-helper 2 3)
```

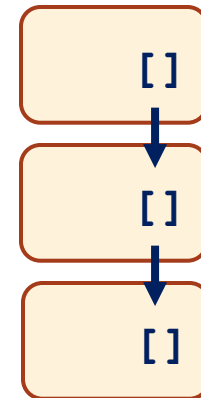


Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe coadă

```
1. (define (fact-tail n)
2.   (fact-tail-helper n 1))
3.
4. (define (fact-tail-helper n fact)
5.   (if (zero? n)
6.       fact
7.       (fact-tail-helper (- n 1) (* n fact))))
```

```
> (fact-tail-helper 3 1)
> (fact-tail-helper 2 3)
> (fact-tail-helper 1 6)
```

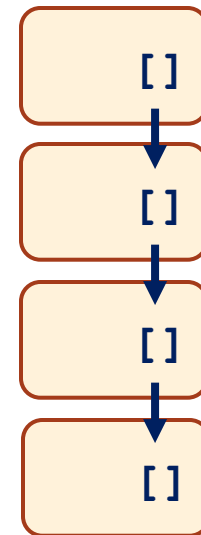


Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe coadă

```
1.  (define (fact-tail n)
2.    (fact-tail-helper n 1))
3.
4.  (define (fact-tail-helper n fact)
5.    (if (zero? n)
6.        fact
7.        (fact-tail-helper (- n 1) (* n fact))))
```

```
> (fact-tail-helper 3 1)
> (fact-tail-helper 2 3)
> (fact-tail-helper 1 6)
> (fact-tail-helper 0 6)
```



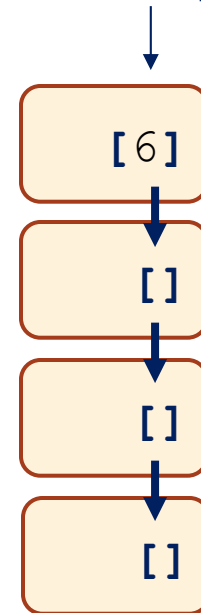
Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe coadă

```
1. (define (fact-tail n)
2.   (fact-tail-helper n 1))
3.
4. (define (fact-tail-helper n fact)
5.   (if (zero? n)
6.       fact
7.       (fact-tail-helper (- n 1) (* n fact))))
```

```
> (fact-tail-helper 3 1)
> (fact-tail-helper 2 3)
> (fact-tail-helper 1 6)
> (fact-tail-helper 0 6)
> 6
```

rezultatul celui mai adânc apel
recursiv se va transmite
neschimbat către apelul inițial

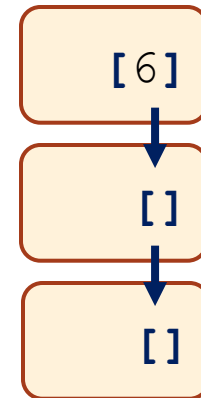


Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe coadă

```
1. (define (fact-tail n)
2.   (fact-tail-helper n 1))
3.
4. (define (fact-tail-helper n fact)
5.   (if (zero? n)
6.       fact
7.       (fact-tail-helper (- n 1) (* n fact))))
```

```
> (fact-tail-helper 3 1)
> (fact-tail-helper 2 3)
> (fact-tail-helper 1 6)
> (fact-tail-helper 0 6)
> 6
```

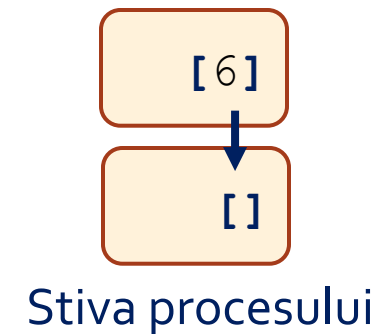


Stiva procesului

Exemplu – recursivitate pe coadă

```
1. (define (fact-tail n)
2.   (fact-tail-helper n 1))
3.
4. (define (fact-tail-helper n fact)
5.   (if (zero? n)
6.       fact
7.       (fact-tail-helper (- n 1) (* n fact))))
```

```
> (fact-tail-helper 3 1)
> (fact-tail-helper 2 3)
> (fact-tail-helper 1 6)
> (fact-tail-helper 0 6)
> 6
```



Exemplu – recursivitate pe coadă

```
1. (define (fact-tail n)
2.   (fact-tail-helper n 1))
3.
4. (define (fact-tail-helper n fact)
5.   (if (zero? n)
6.       fact
7.       (fact-tail-helper (- n 1) (* n fact))))
```

```
> (fact-tail-helper 3 1)
> (fact-tail-helper 2 3)
> (fact-tail-helper 1 6)
> (fact-tail-helper 0 6)
> 6
```

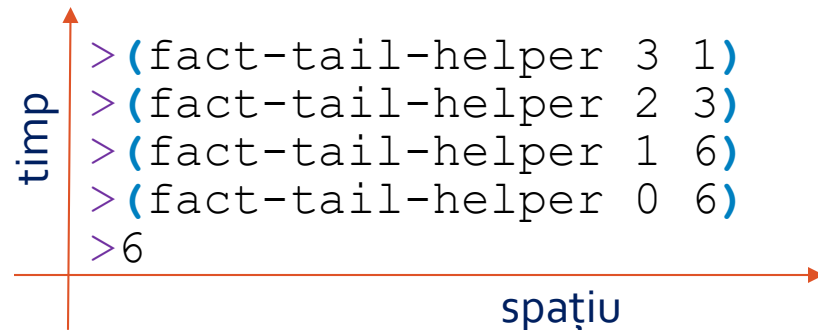
[6]

Stiva procesului

Observații – recursivitate pe coadă

Creșterea stivei nu mai este necesară. Rezultatul unui nou apel recursiv nu mai este așteptat de apelul părinte pentru a participa la un nou calcul, ci este chiar rezultatul final. Astfel, contextul apelului părinte poate fi șters din memorie. Această optimizare se numește **tail-call optimization** și este realizată de un compilator inteligent care detectează situația în care apelul recursiv este „la coadă” (nu mai participă la calcule ulterioare).

- **Timp:** $\Theta(n)$ (se efectuează n înmulțiri)
- **Spațiu:** $\Theta(1)$ (ocupat de variabilele n și $fact$, care rețin starea programului)
- **Calcul:** realizat integral pe avansul în recursivitate



rezultatul tuturor celor 4 apeluri este
← rezultatul final al funcției, anume 6

Tipuri de recursivitate – Cuprins

- Importanța recursivității în paradigma funcțională
- Recursivitate pe stivă
- Recursivitate pe coadă
- Recursivitate arborescentă
- Comparatie între tipurile de recursivitate
- Transformarea în recursivitate pe coadă

Exemplu – recursivitate arborescentă

```
1. (define (fibonacci n)
2.   (if (< n 2)
3.       n
4.       (+ (fibonacci (- n 1)) (fibonacci (- n 2)))))
```



rezultatele a 2 apeluri recursive sunt așteptate pentru a fi adunate între ele

```
> (fibonacci 3)
> (fibonacci 2)
> > (fibonacci 1)
< <1
> > (fibonacci 0)
< <0
< 1
> (fibonacci 1)
< 1
< 2
```

← (fibonacci 1) se calculează de 2 ori, iar numărul de calcule redundante crește exponențial cu n

(fib 5)

(fib 4)

(fib 3)

(fib 3)

(fib 2)

(fib 2)

(fib 1)

(fib 2)

(fib 1)

(fib 1)

(fib 0)

(fib 1)

(fib 0)

1

(fib 1) (fib 0) 1

1

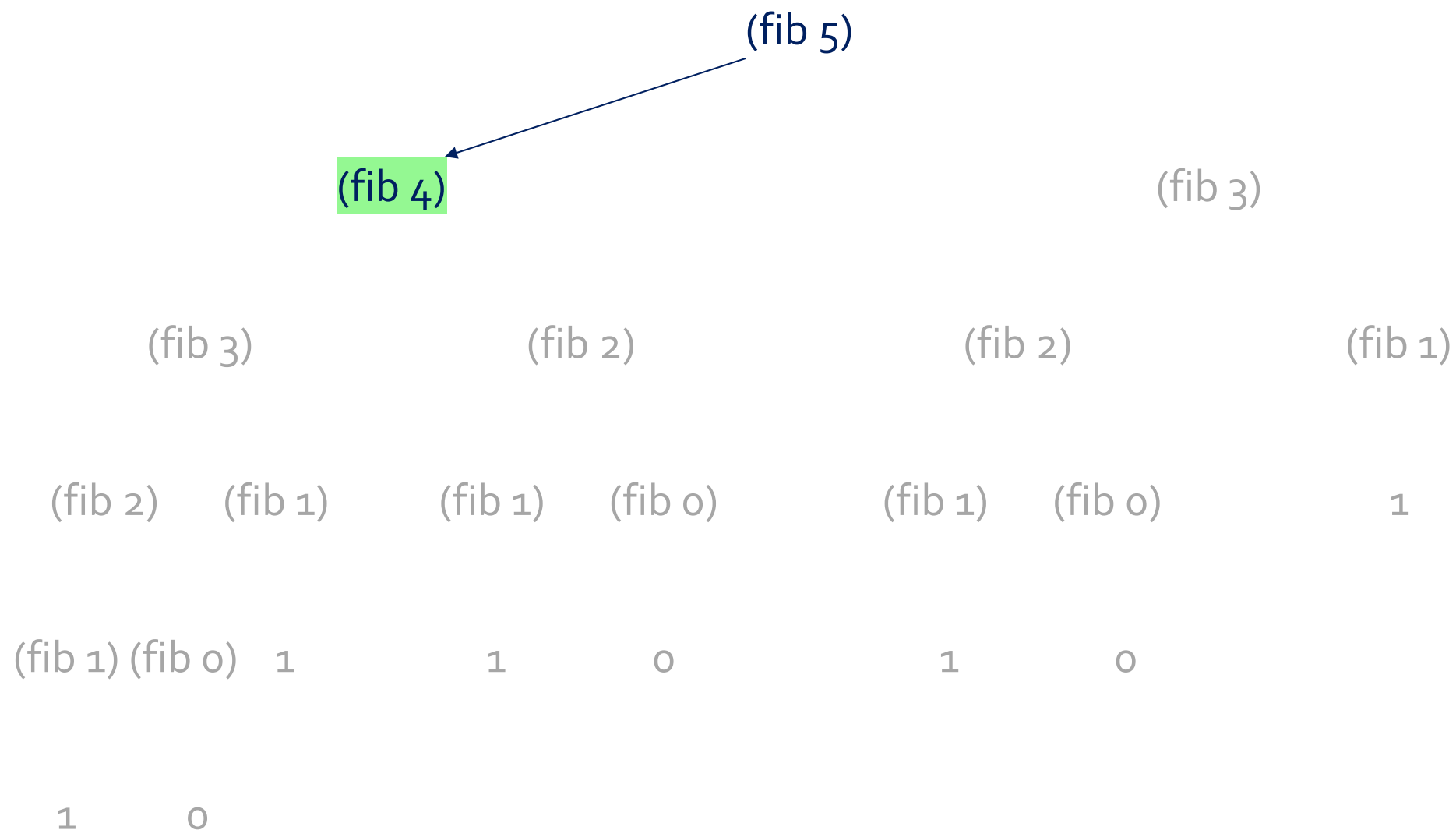
0

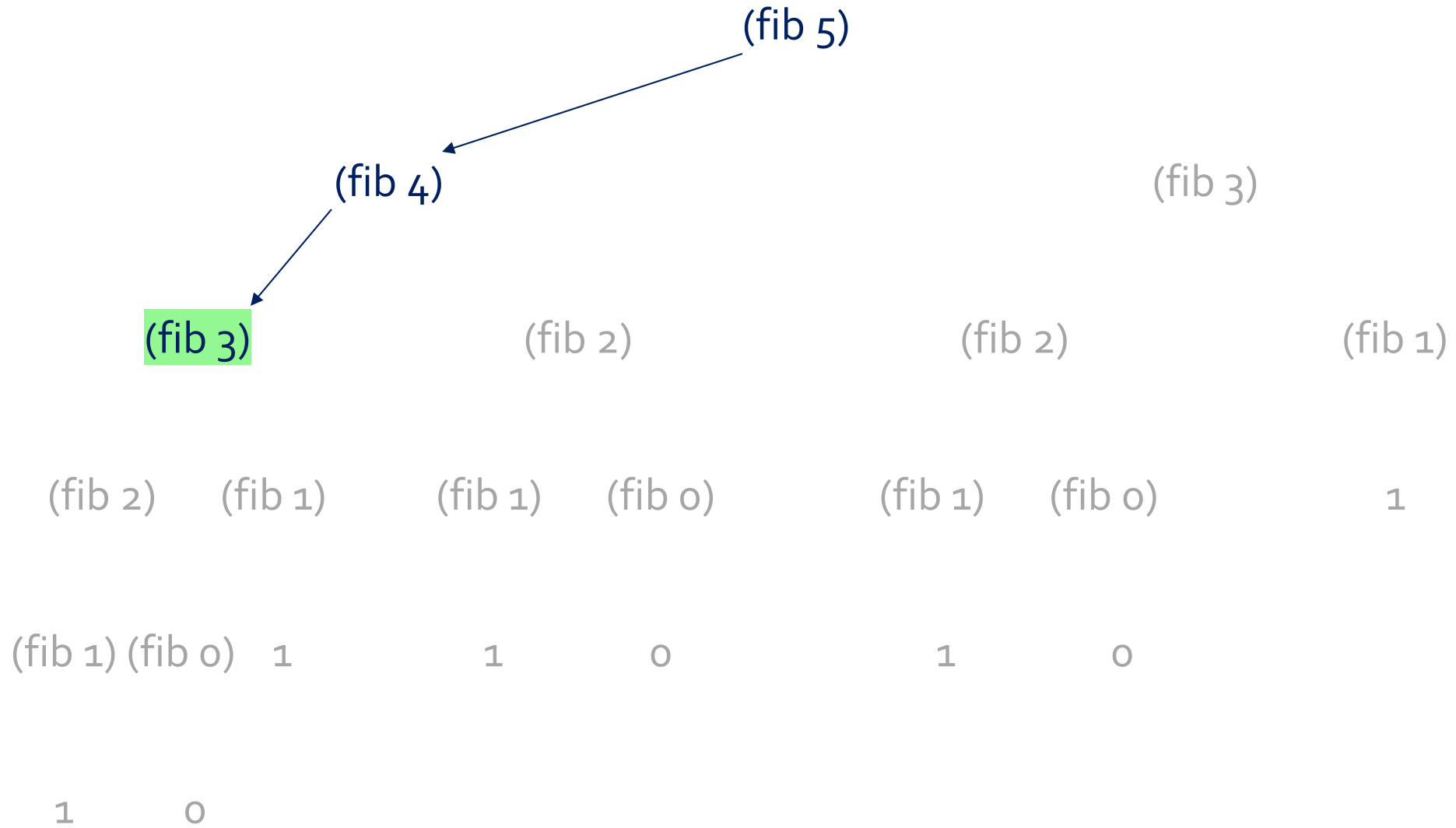
1

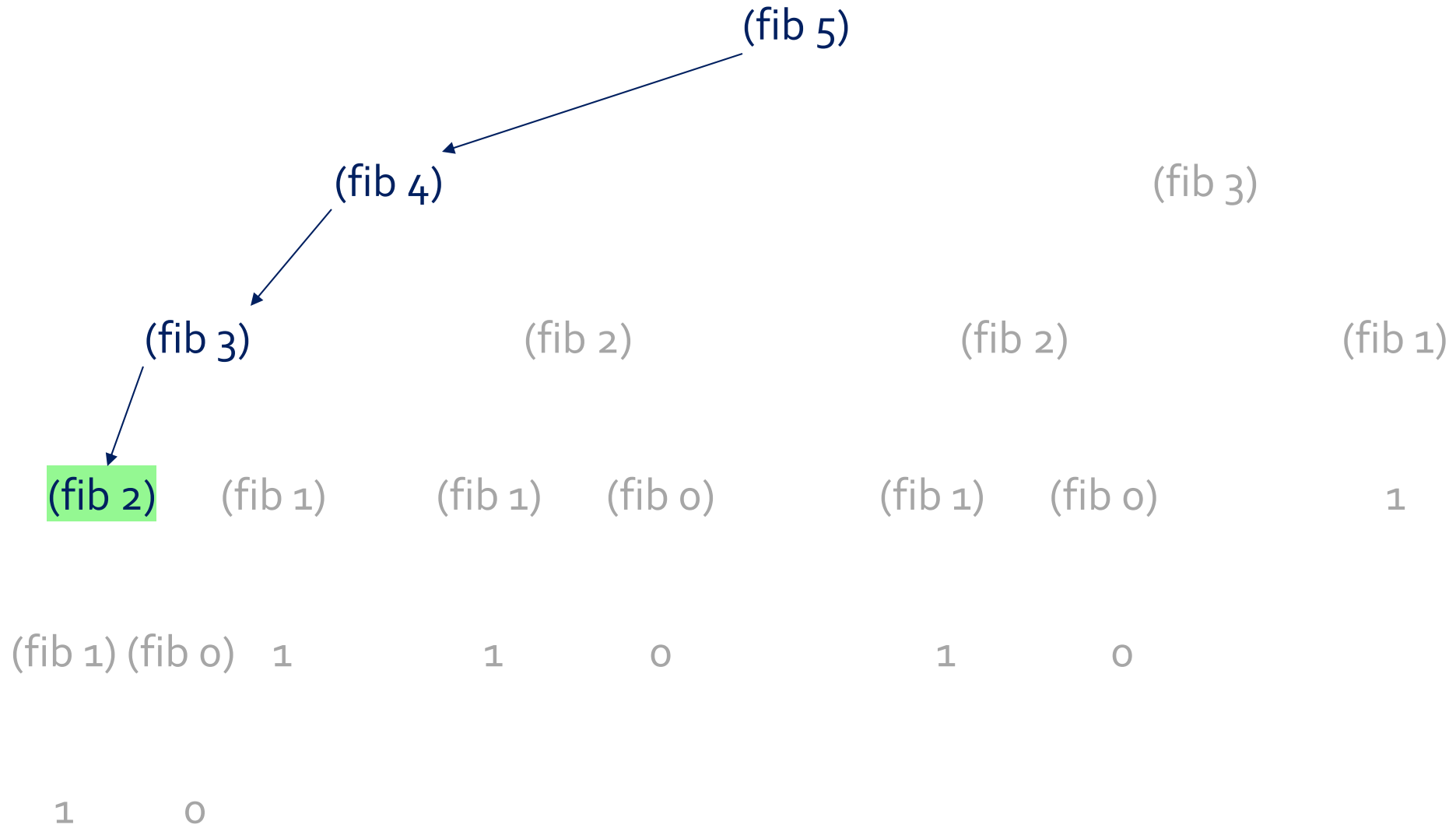
0

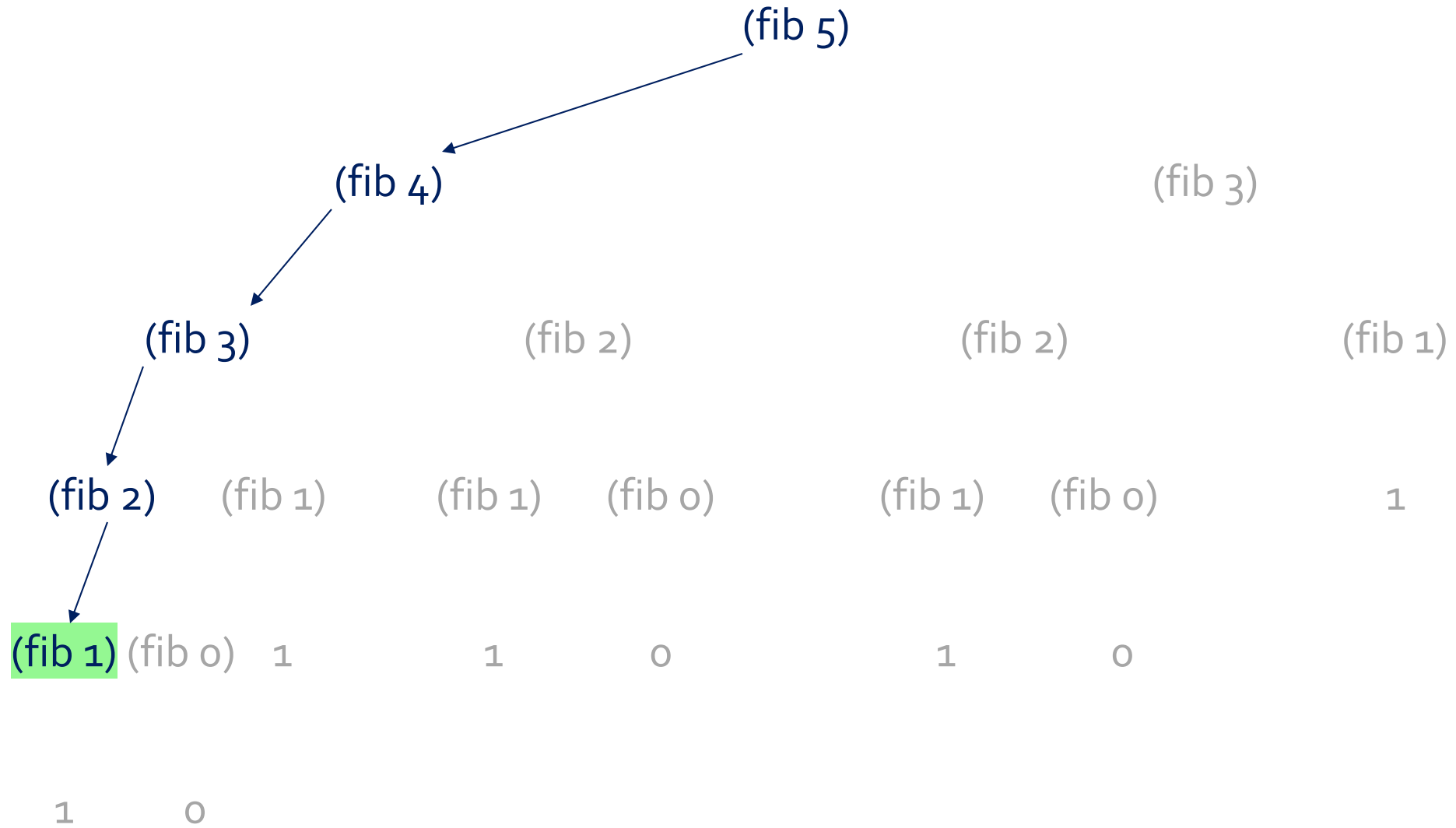
1

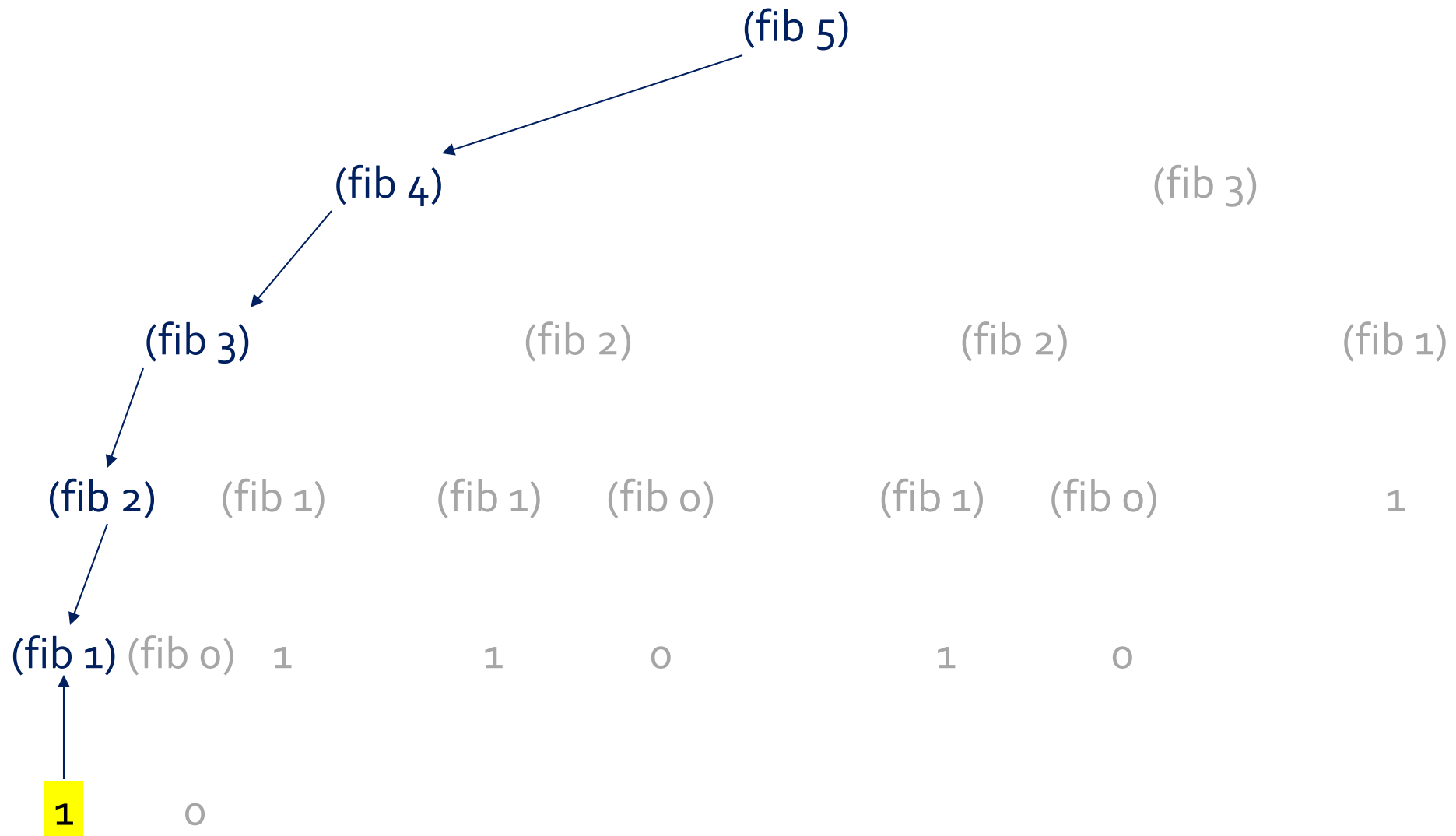
0

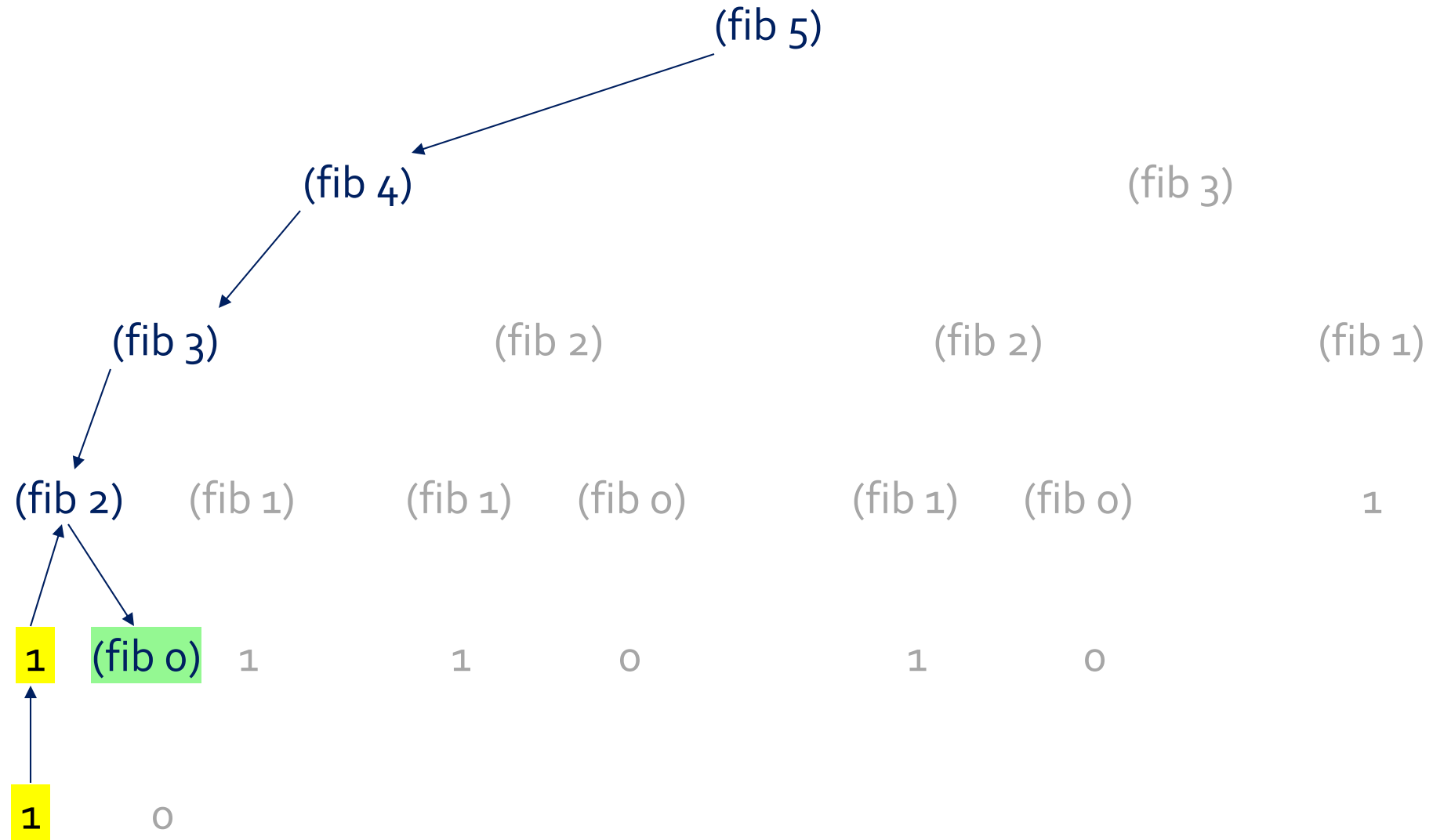


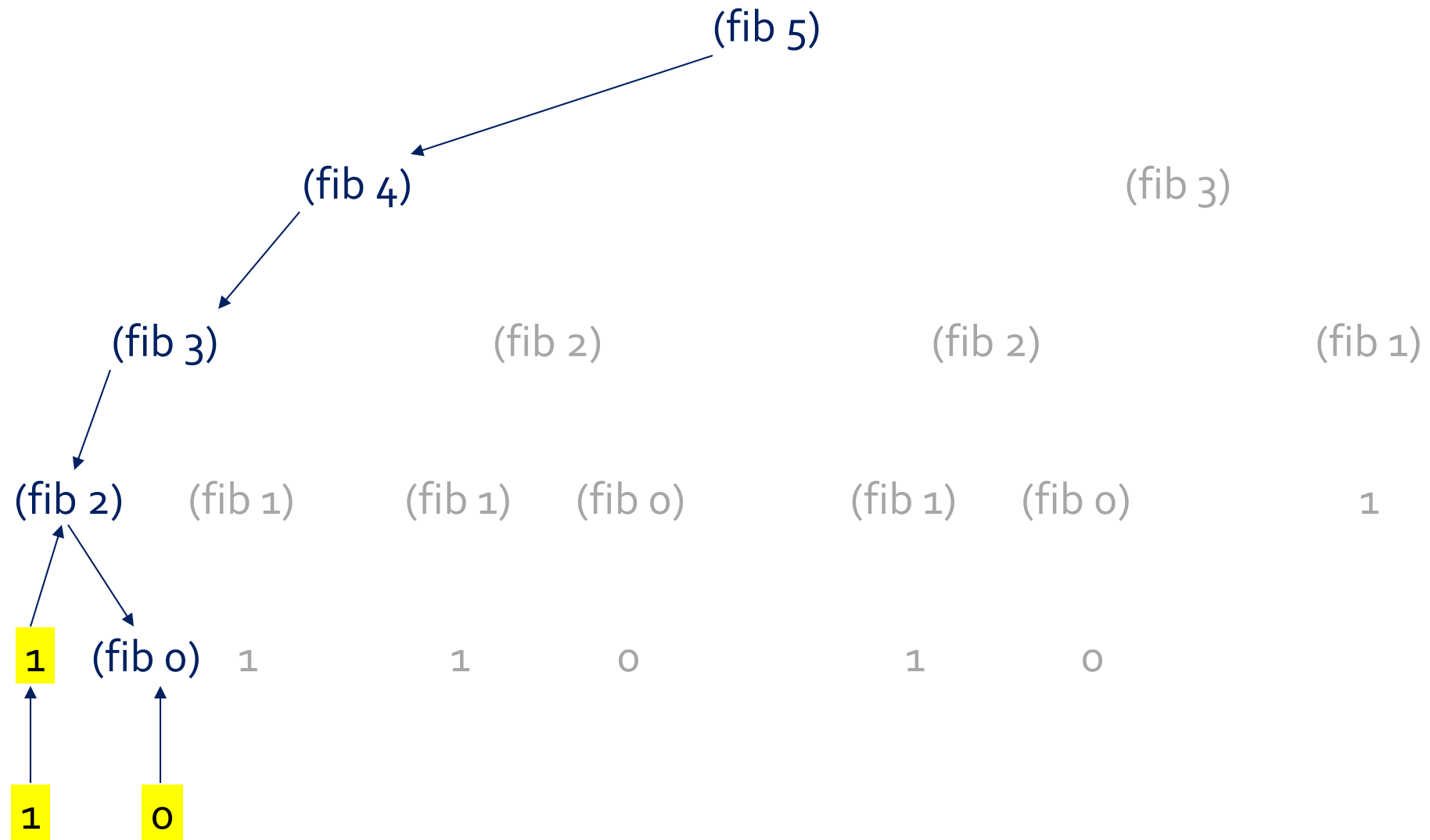


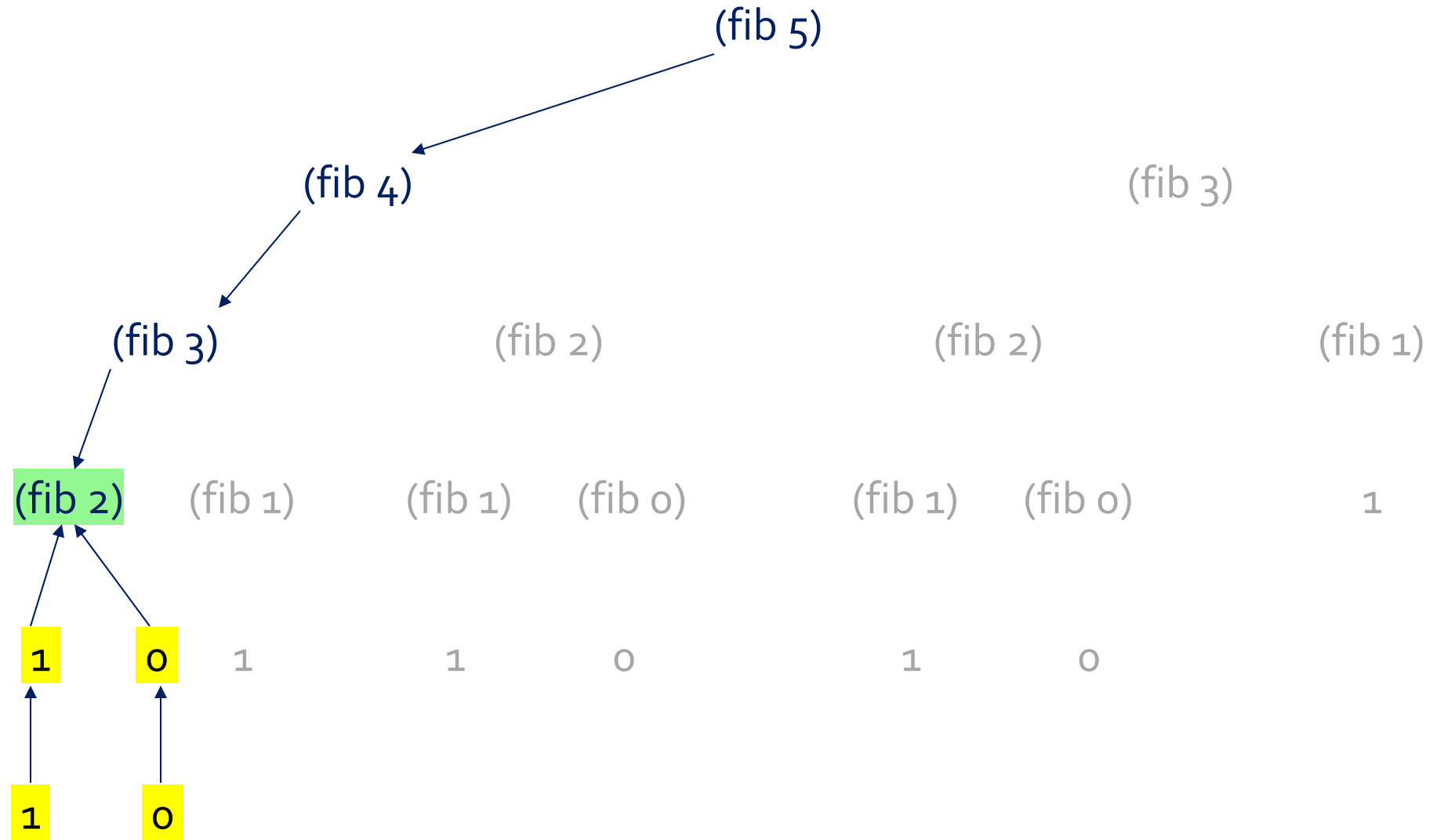


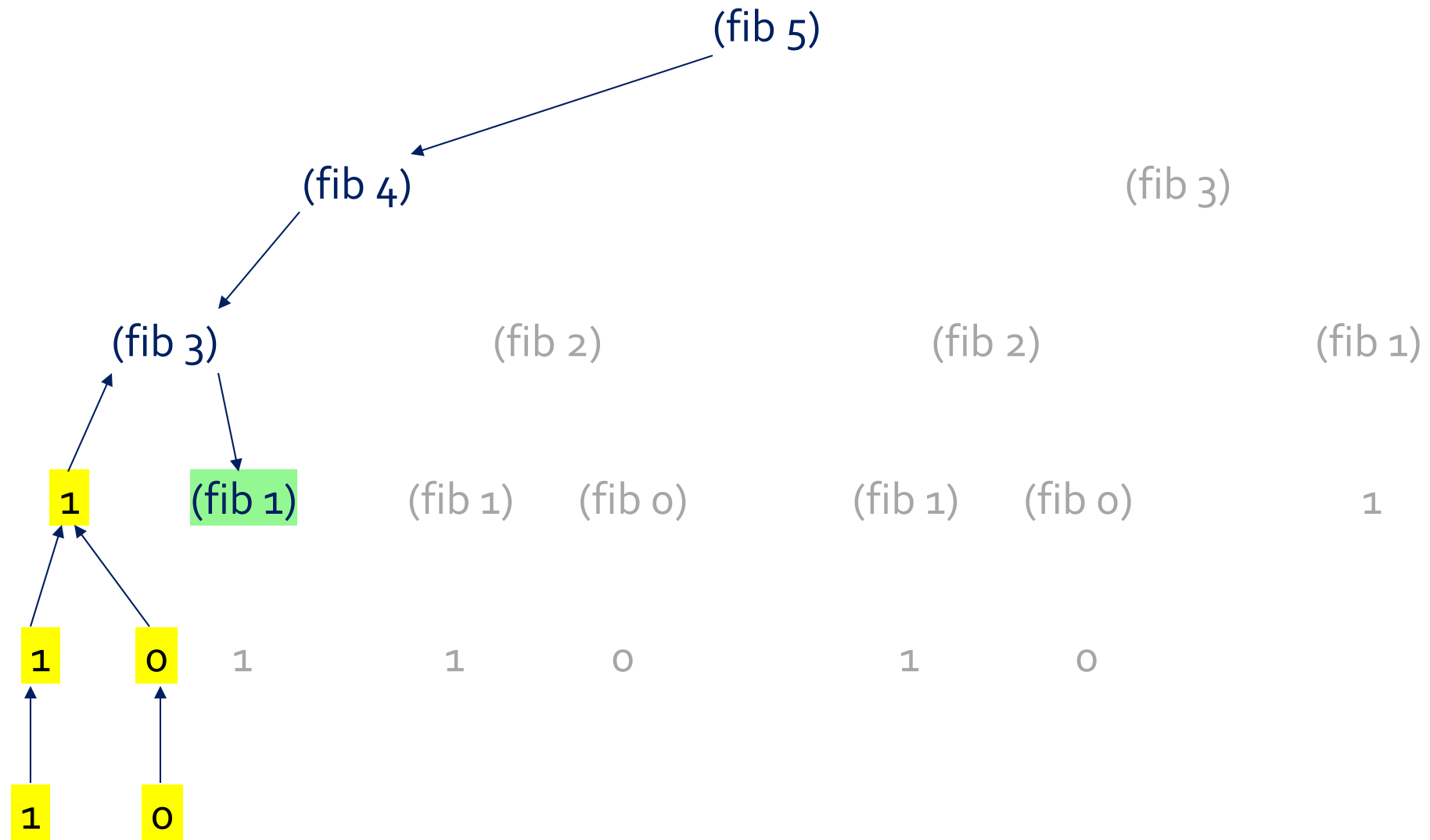


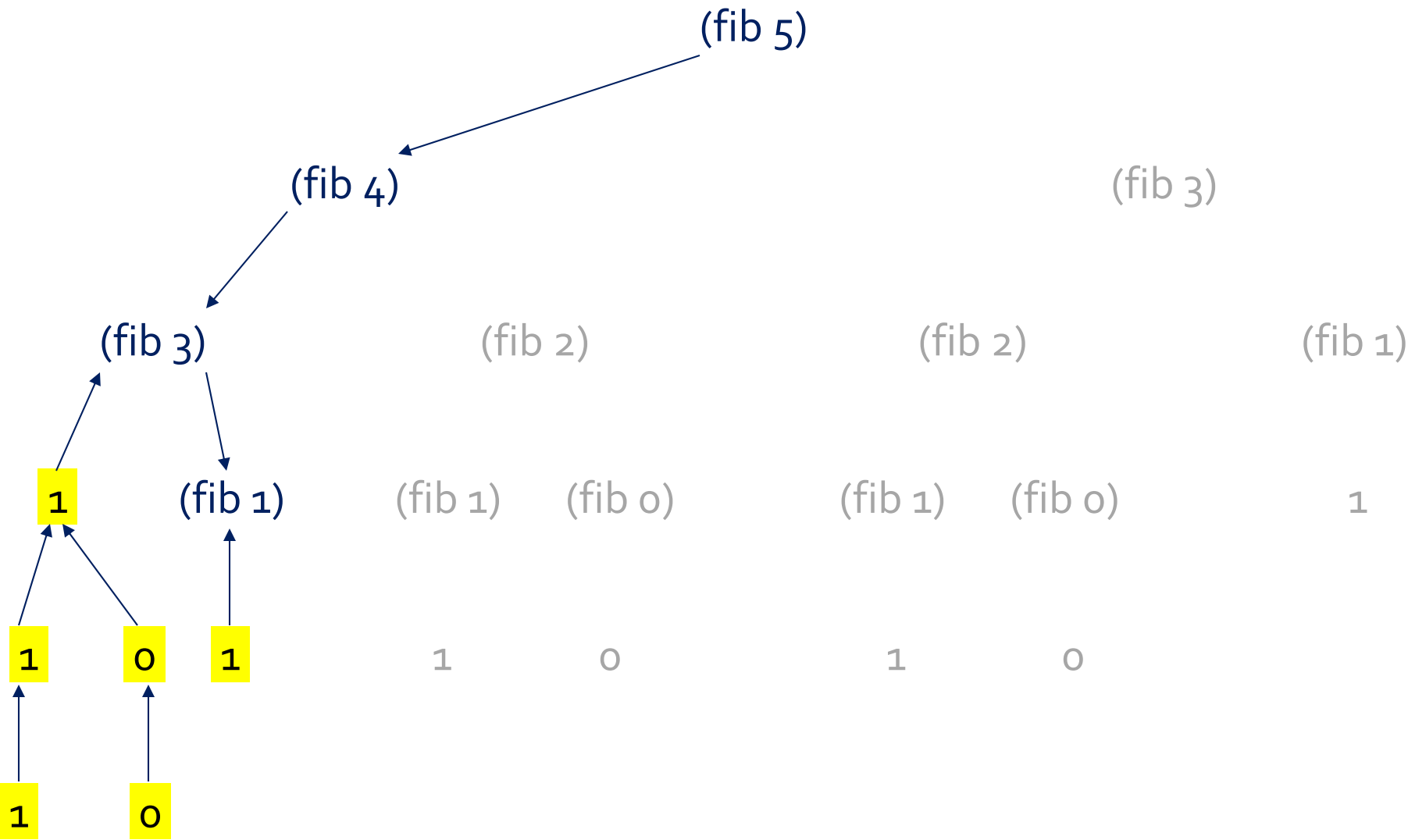


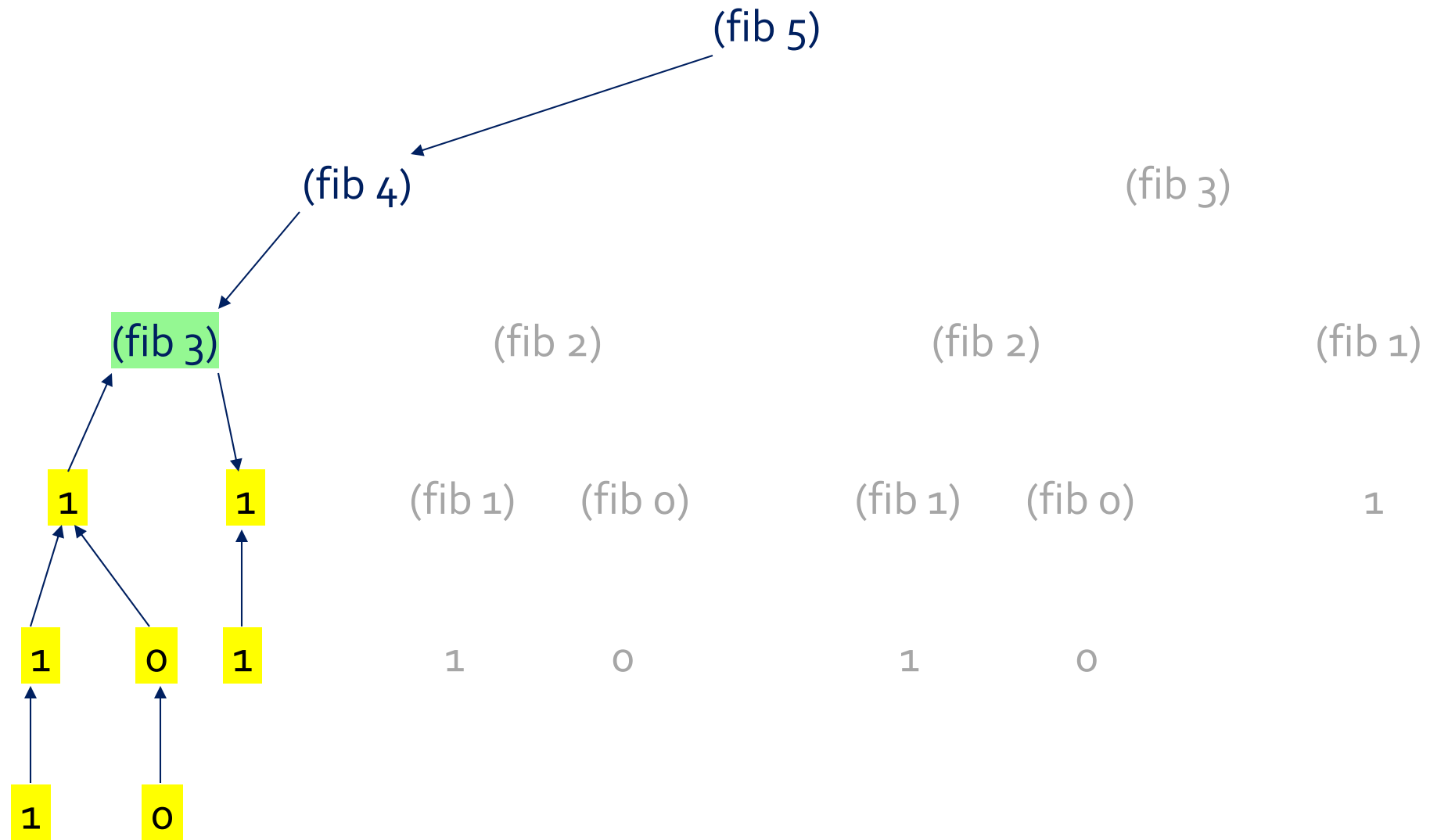


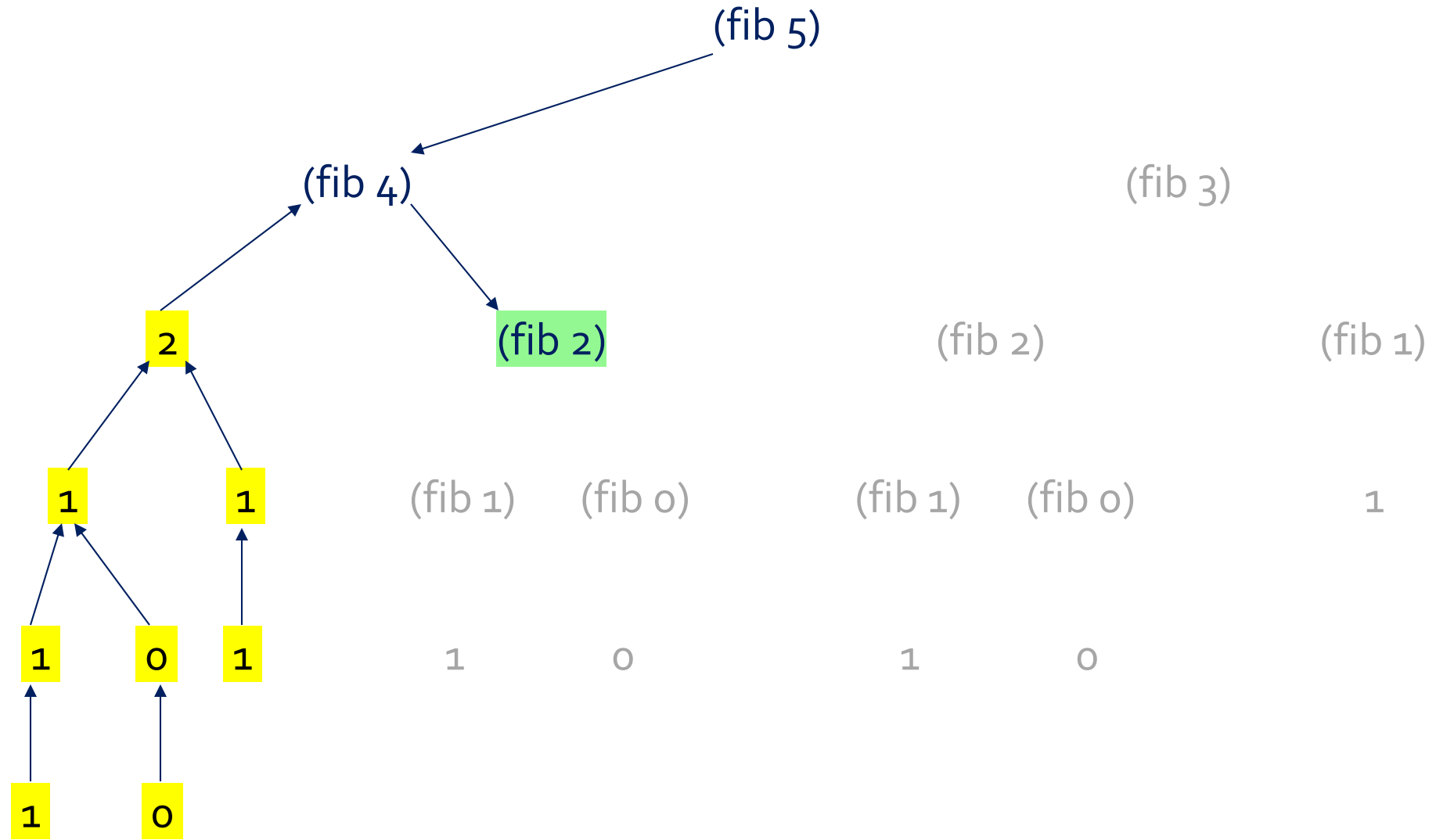


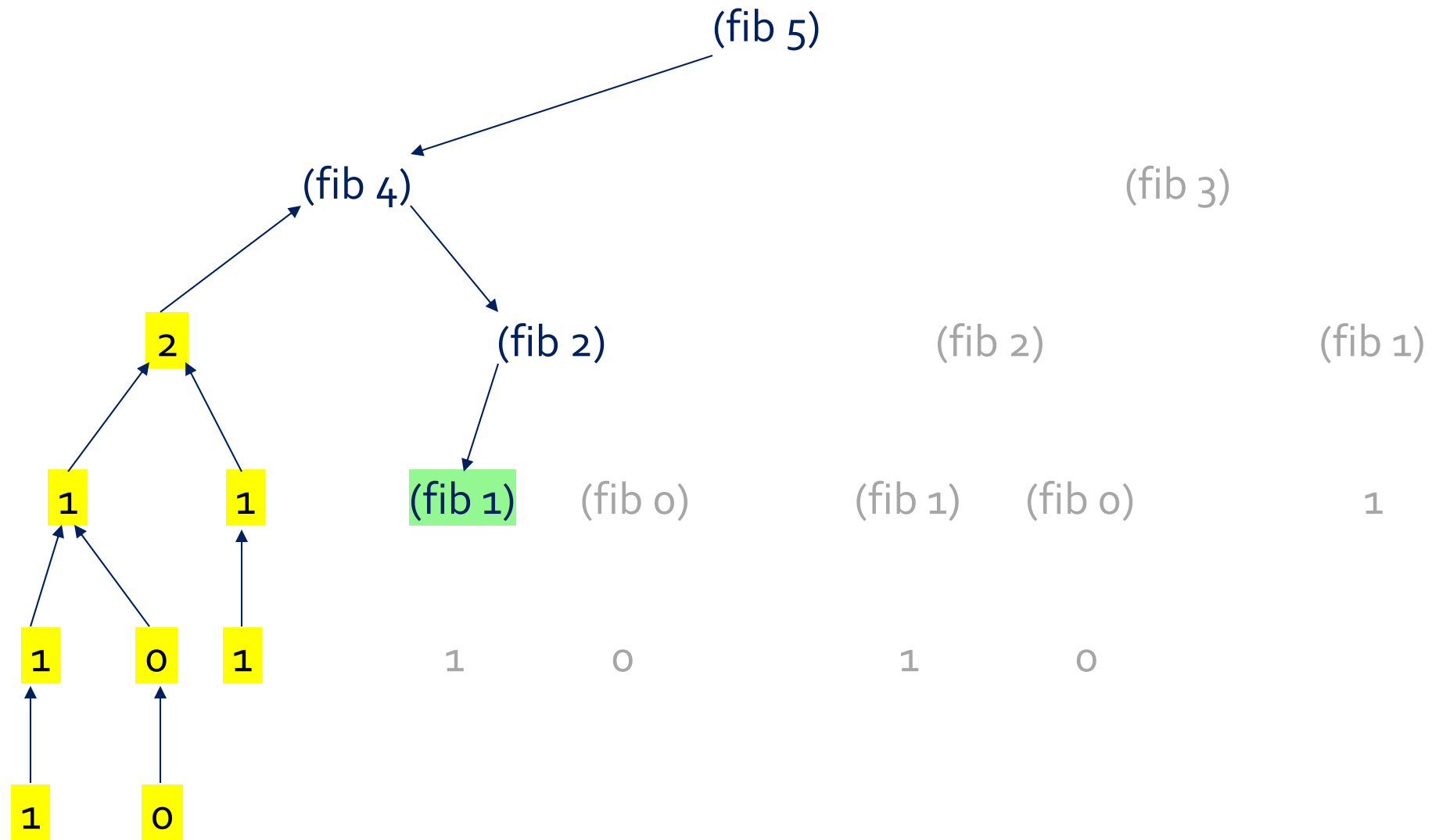


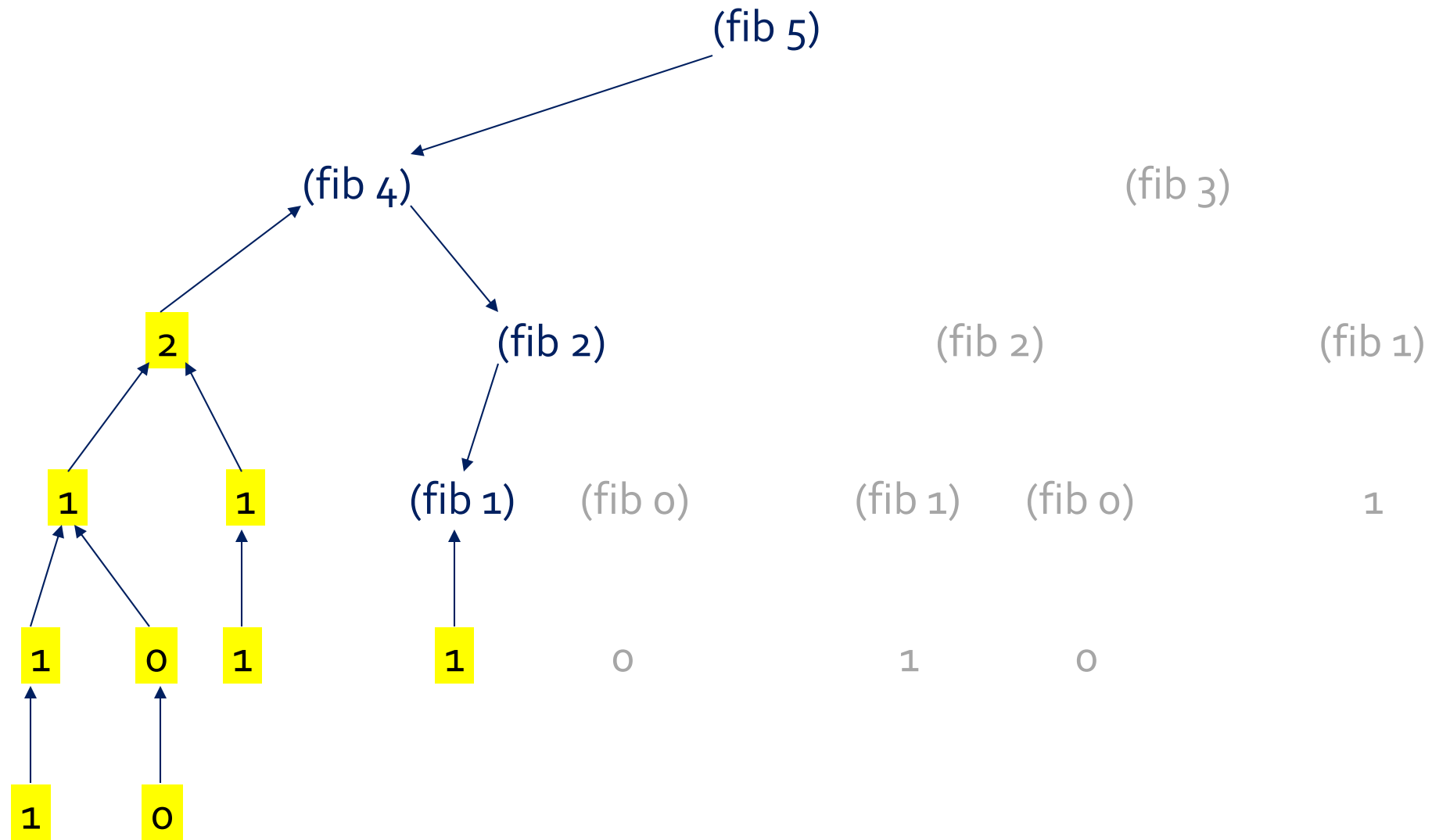


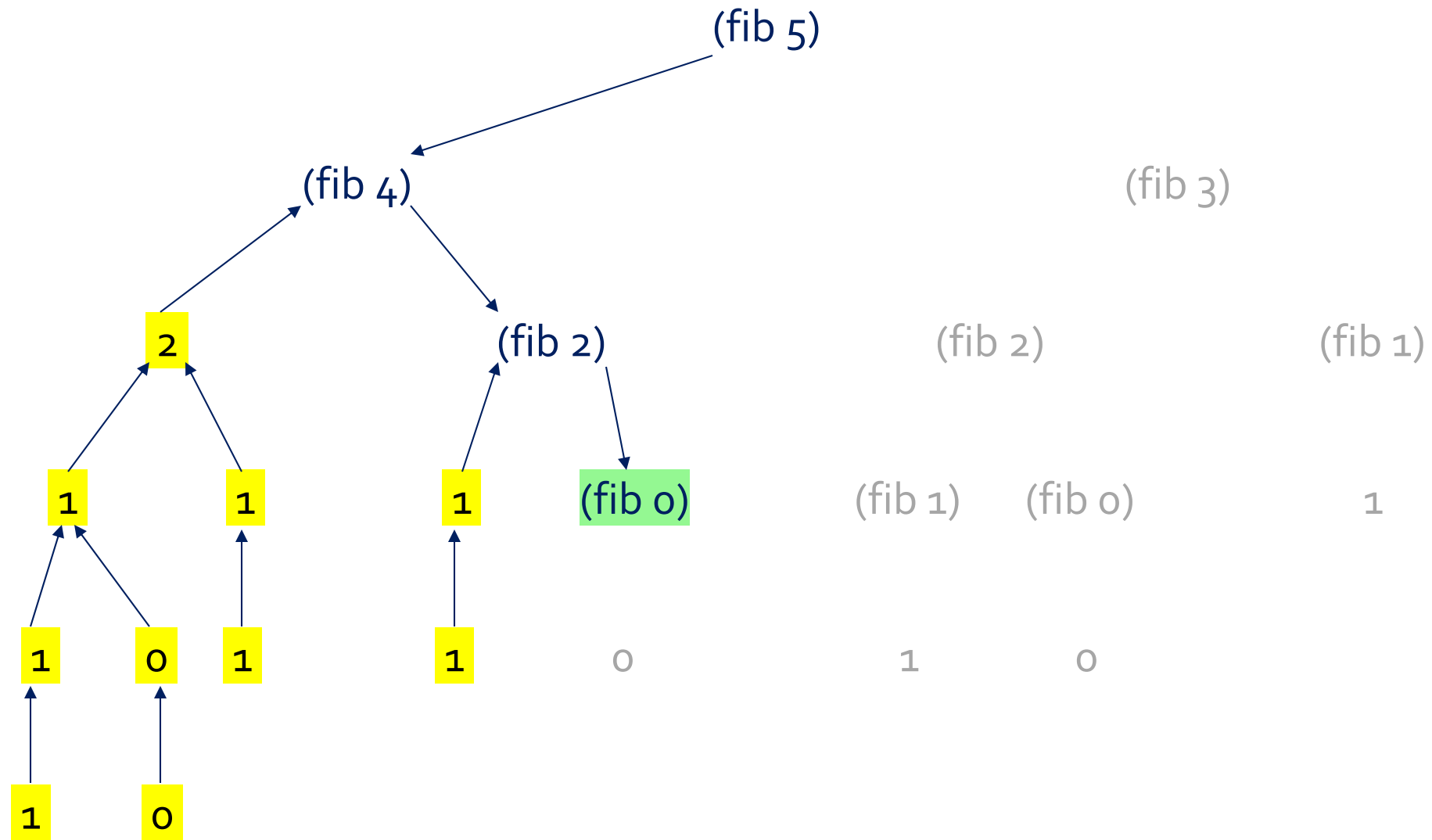


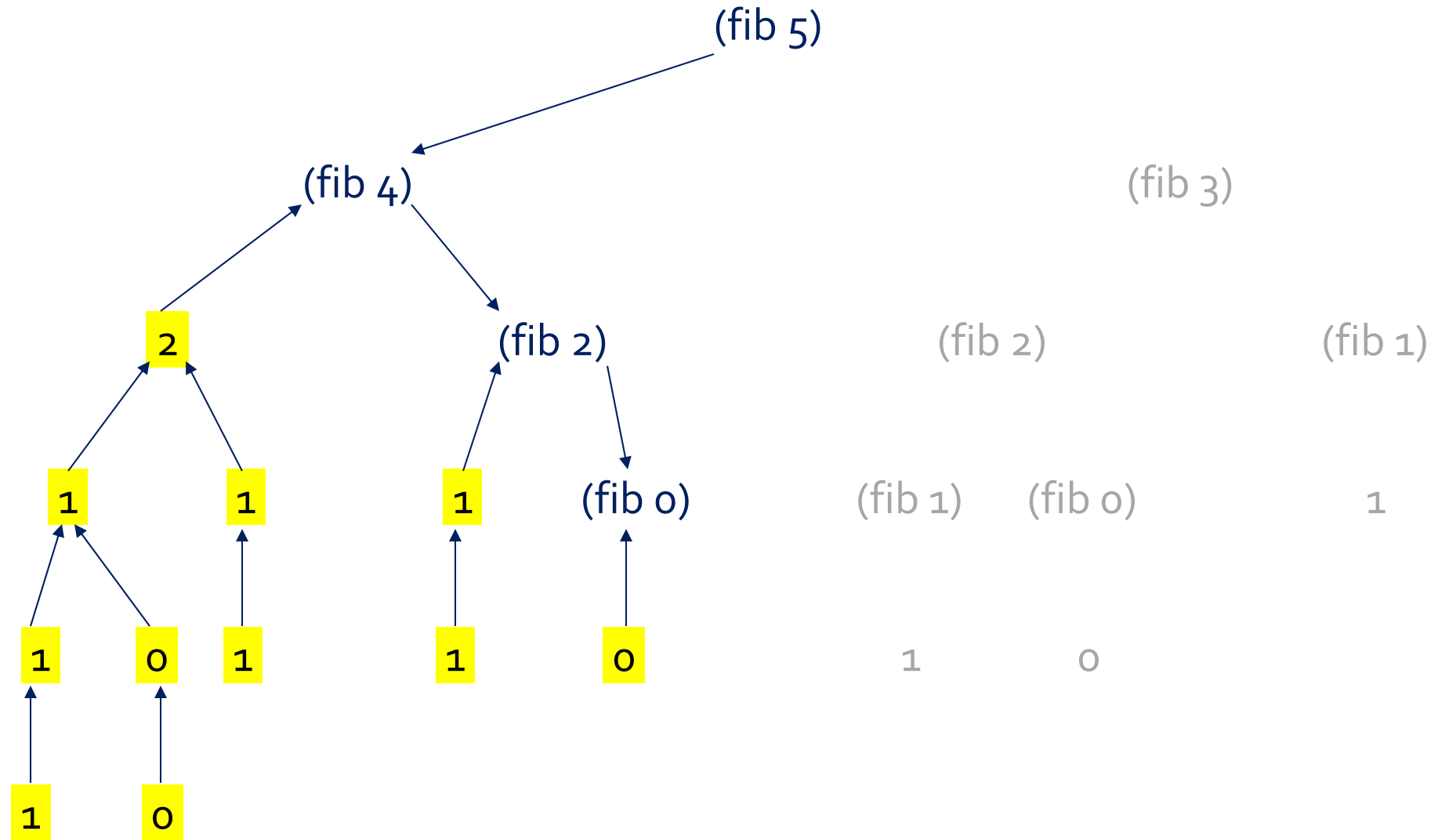


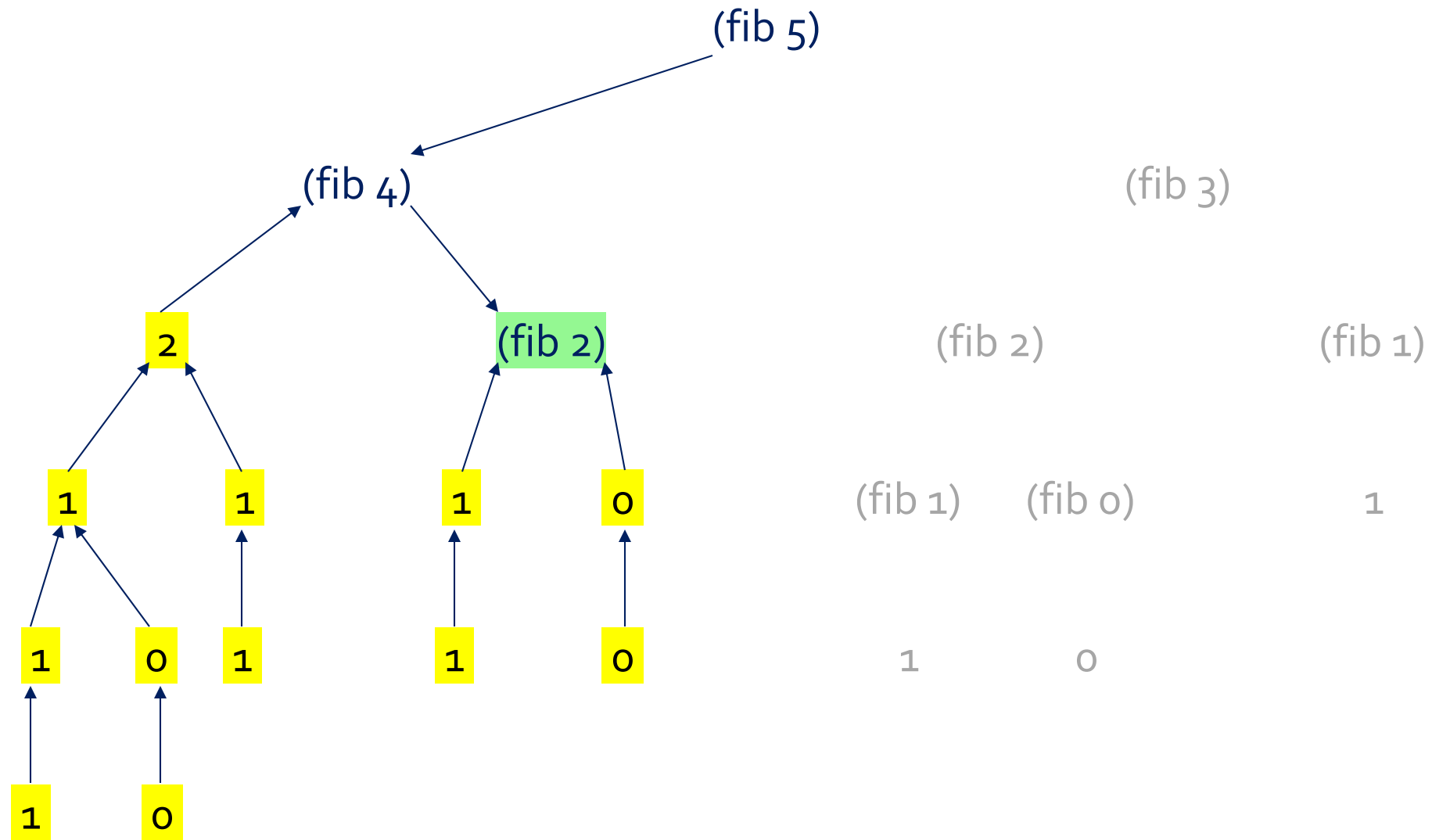


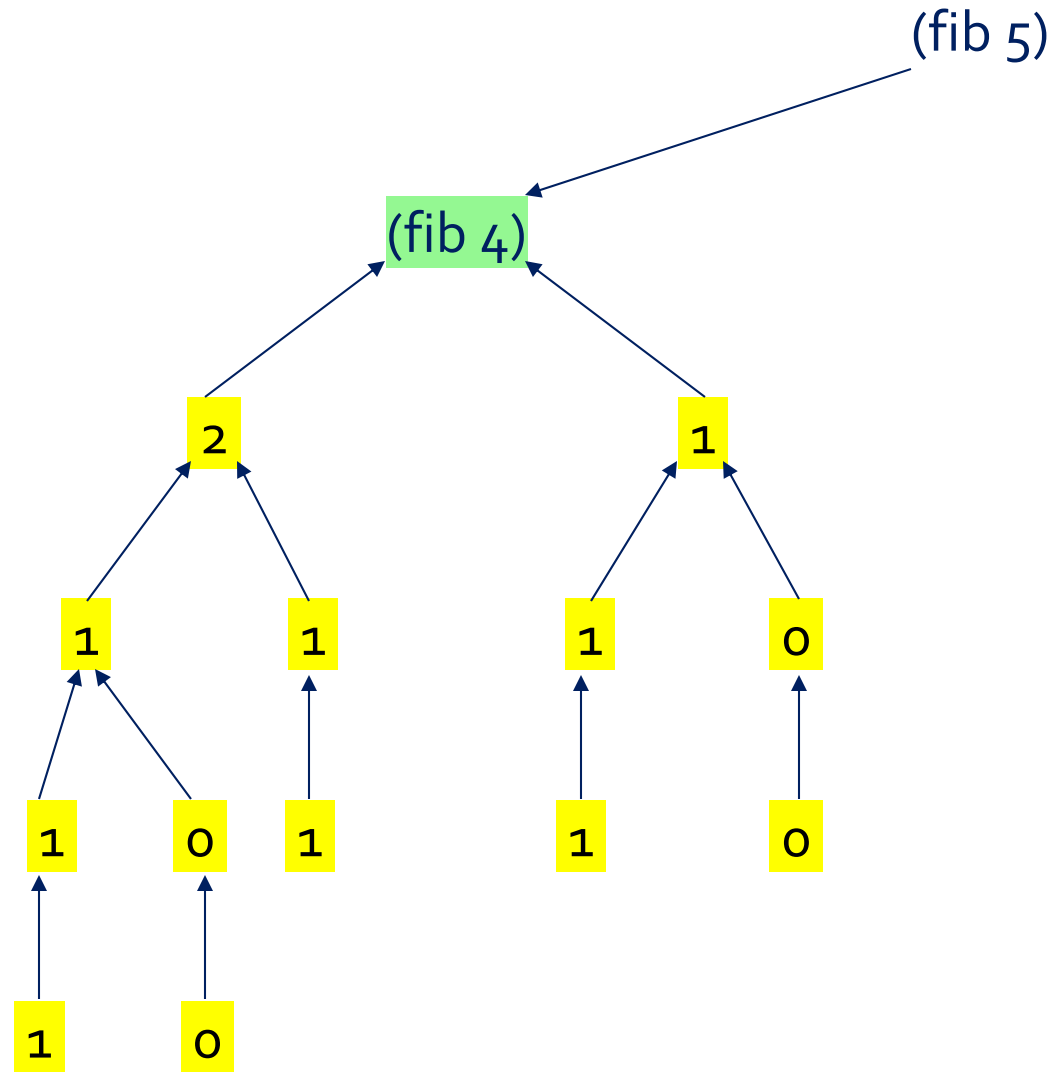


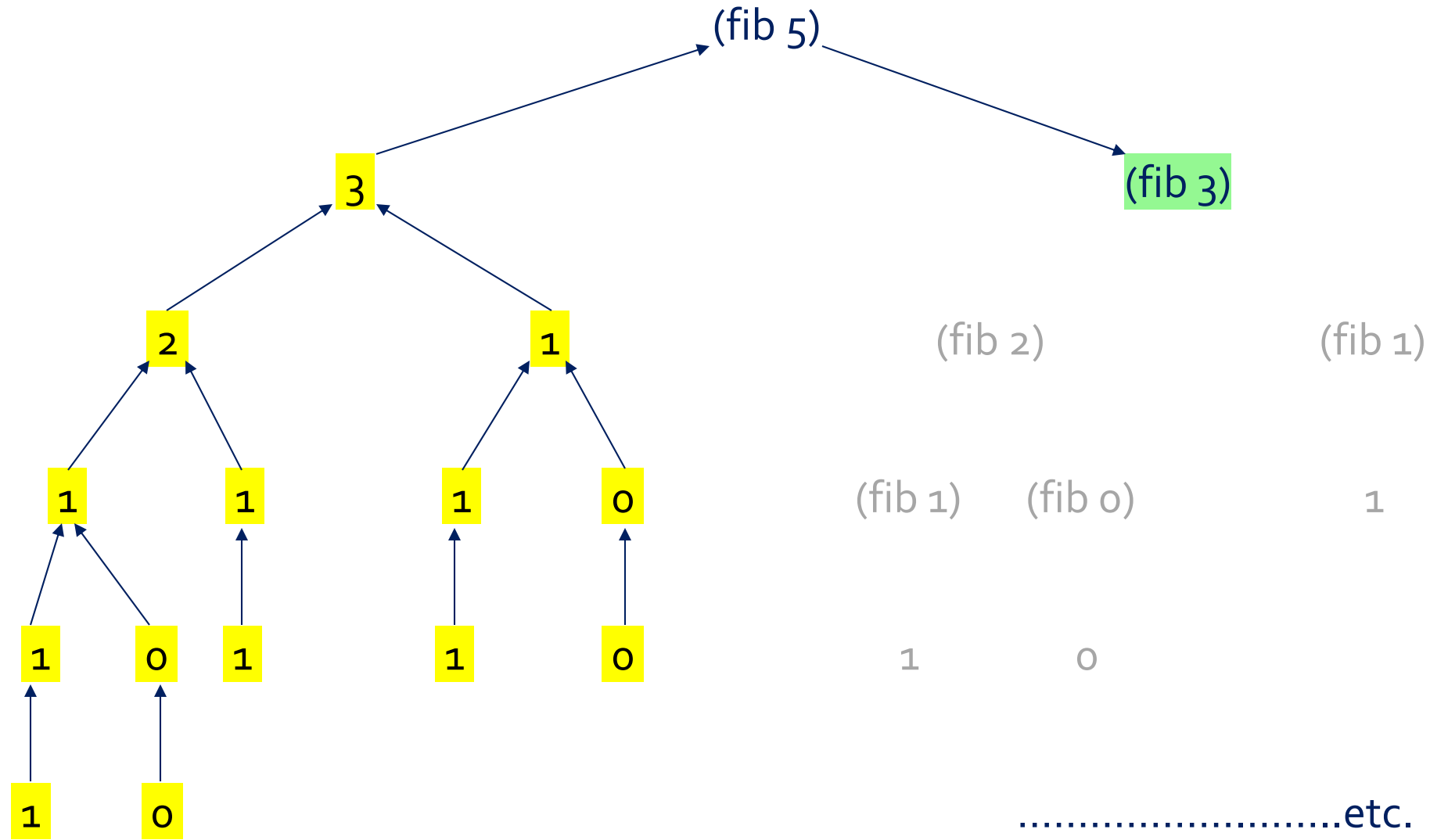












(fib 5)

(fib 4)

(fib 3)

(fib 3)

(fib 2)

(fib 2)

(fib 1)

(fib 2)

(fib 1)

(fib 1)

(fib 0)

(fib 1)

(fib 0)

(fib 1) (fib 0)

1

1

0

1

0

1

.

.

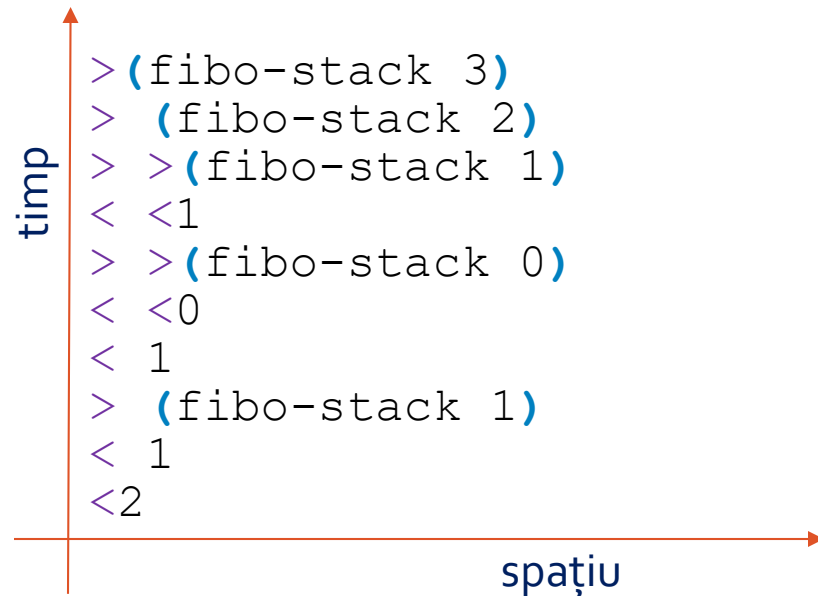
1

0

← multitude de calcule duplicate

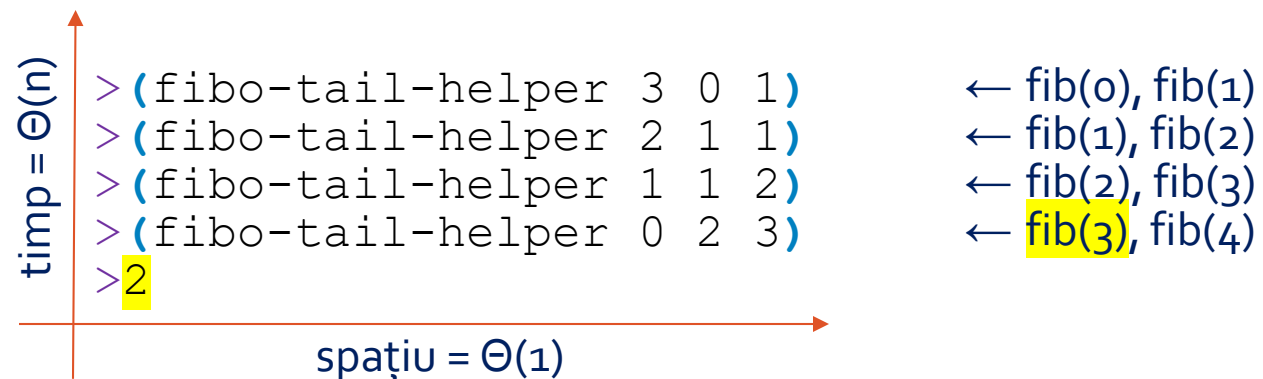
Observații – recursivitate arborescentă

- **Timp:** $\Theta(\text{fib}(n+1))$ (arborele are $2 \cdot \text{fib}(n+1) - 1$ noduri)
- **Spațiu:** $\Theta(n)$ (stiva la un moment dat reprezintă o singură cale în arbore)
- **Calcul:** realizat integral la revenirea din recursivitate



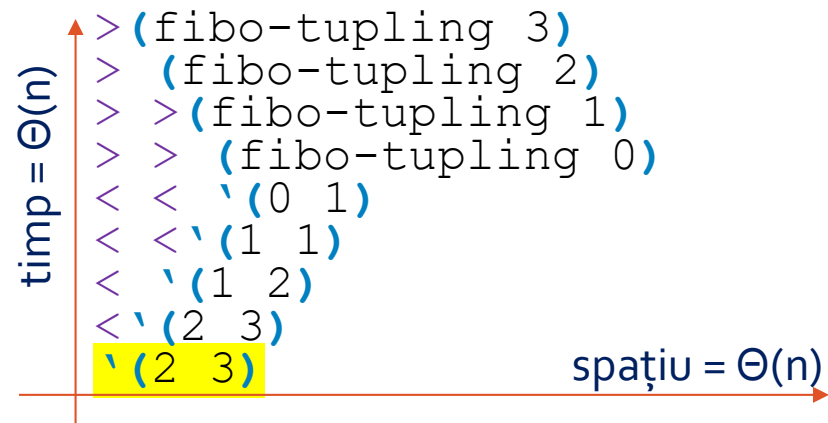
Fibonacci cu recursivitate pe coadă

```
1. (define (fibonacci n)
2.   (fibonacci-helper n 0 1))
3.
4. (define (fibonacci-helper n a b)
5.   (if (zero? n)
6.       a
7.       (fibonacci-helper (- n 1) b (+ a b))))
```



Fibonacci cu tehnica „tupling”

```
1. (define (fibonacci-tupling n)
2.   (if (zero? n)
3.       (cons 0 1)
4.       (match (fibonacci-tupling (- n 1))
5.             [(cons fn-1 fn) (cons fn (+ fn-1 fn))])))
```



Observații – tupling

- **Tupling**: tehnică de reducere a complexității temporale prin îmbogățirea datelor returnate

Utilizări

- Tupling care **elimină recursivitatea arborescentă**
 - Ex: fibonacci
 - un singur apel recursiv care întoarce perechea $(F_{n-1} \cdot F_n)$, suficientă pentru a calcula $(F_n \cdot F_{n+1})$
 - calculul se face la revenire (am îmbogățit rezultatul, nu argumentele)
- Tupling care **elimină necesitatea parcurgerilor multiple** ale aceleiași structuri
 - Ex: media aritmetică a unei liste
 - realizează o singură parcurgere care întoarce perechea (sumă . număr-de-elemente)

Tipuri de recursivitate – Cuprins

- Importanța recursivității în paradigma funcțională
- Recursivitate pe stivă
- Recursivitate pe coadă
- Recursivitate arborescentă
- **Comparație între tipurile de recursivitate**
- Transformarea în recursivitate pe coadă

Comparație

- **Recursivitate pe stivă:** ineficientă spațial din cauza memoriei ocupată de stivă
- **Recursivitate pe coadă:** eficientă spațial și (în general și) temporal
- **Recursivitate arborescentă:** ineficientă spațial din cauza stivei și temporal dacă aceleași date sunt prelucrate de mai multe noduri din arbore (adesea ineficiența este doar spațială)

Dacă există o soluție iterativă eficientă pentru problemă, aceasta se poate transpune întotdeauna în recursivitate pe coadă. Funcția rezultată va fi:

- **Recursivă** din punct de vedere **textual** (funcția se apelează pe ea însăși)
- **Iterativă** din punct de vedere al **procesului** generat la execuție
- Mai puțin elegantă decât variantele pe stivă / arborescentă care derivă direct din specificația formală

Cum recunoaștem tipul de recursivitate?

După:

- **numărul de apeluri** recursive pe care un apel le lansează
 - două sau mai multe apeluri → recursivitate arborescentă (care, implicit, folosește și stiva)
 - un singur apel → recursivitate pe stivă sau pe coadă
 - dacă fiecare ramură a unei expresii condiționale lansează maxim un apel recursiv, apelul părinte va lansa maxim un apel recursiv și recursivitatea va fi pe stivă sau pe coadă, nu arborescentă
- **poziția apelurilor** recursive în expresia care descrie valoarea de retur
 - singurul apel recursiv e în poziție finală (valoarea sa este valoarea de retur) → recursivitate pe coadă (condiția trebuie să fie îndeplinită de fiecare ramură a unei expresii condiționale)
 - există un apel care nu e în poziție finală → recursivitate pe stivă (sau arborescentă)

Example

Ce tip de recursivitate au funcțiile f și g de mai jos?

```
1.  (define (f x)
2.      (cond ((zero? x)      0)
3.              ((even? x)    (f (/ x 2)))
4.              (else        (+ 1 (f (- x 1))))))
5.
6.  (define (g L result)
7.      (cond ((null? L)      result)
8.              ((list? (car L)) (g (cdr L) (append (g (car L) '()) result)))
9.              (else        (g (cdr L) (cons (car L) result)))))
```

Example

Ce tip de recursivitate au funcțiile f și g de mai jos?

```
1. (define (f x)
2.   (cond ((zero? x) 0)
3.         ((even? x) (f (/ x 2)))
4.         (else (+ 1 (f (- x 1)))))
5.
6. (define (g L result)
7.   (cond ((null? L) result)
8.         ((list? (car L)) (g (cdr L) (append (g (car L) '()) result)))
9.         (else (g (cdr L) (cons (car L) result)))))
```

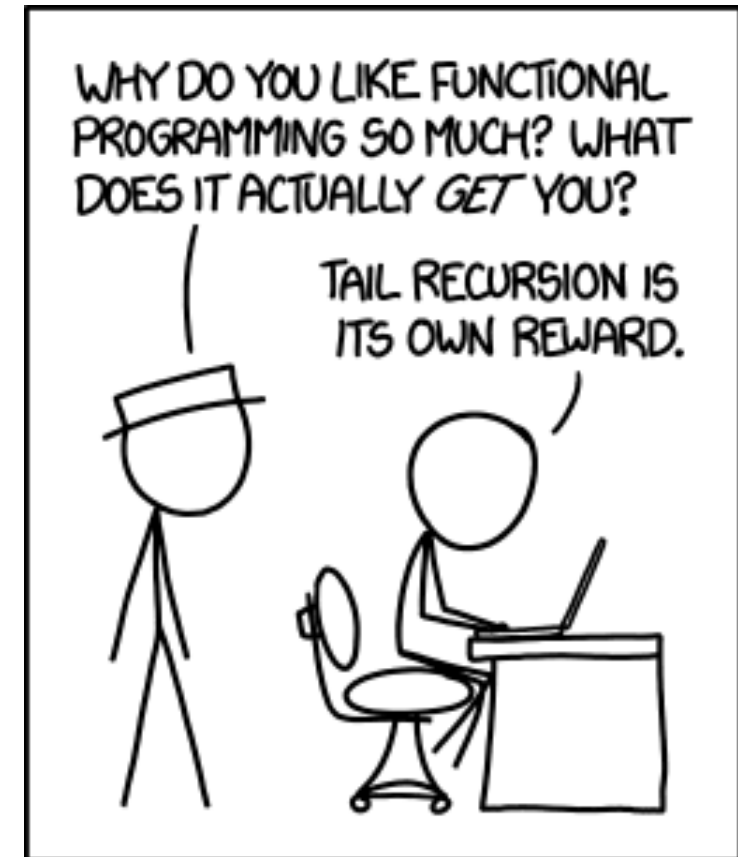
pe stivă

Existența unei variabile de tip acumulator nu înseamnă că avem recursivitate pe coadă!

arborescentă

Tipuri de recursivitate – Cuprins

- Importanța recursivității în paradigma funcțională
- Recursivitate pe stivă
- Recursivitate pe coadă
- Recursivitate arborescentă
- Comparatie între tipurile de recursivitate
- Transformarea în recursivitate pe coadă



Transformarea în recursivitate pe coadă

```
(define (fact-stack n)
  (if (zero? n)
      1
      (* n
         (fact-stack (- n 1)))))
```

```
(define (fact-tail n)
  (fact-tail-helper n 1))

(define (fact-tail-helper n fact)
  (if (zero? n)
      fact
      (fact-tail-helper (- n 1)
                         (* n fact))))
```

- Helper-ul are un argument în plus: **acumulatorul** în care construim rezultatul pe avansul în recursivitate
- Calculul la care urma să participe rezultatul apelului recursiv este **calculul la care participă acumulatorul**
- La ieșirea din recursivitate, valoarea de retur nu mai este **valoarea pe cazul de bază**, ci **acumulatorul**
- Valoarea funcției pe cazul de bază corespunde adesea **valorii inițiale a acumulatorului**

Când acumulatorul este o listă

```
(define (get-odd-stack L)
  (cond
    ((null? L) '())
    ((even? (car L)) (get-odd-stack (cdr L)))
    (else (cons (car L) (get-odd-stack (cdr L))))))
```

```
(define (get-odd-tail L acc)
  (cond
    ((null? L) acc)
    ((even? (car L)) (get-odd-tail (cdr L) acc))
    (else (get-odd-tail (cdr L) (cons (car L) acc))))))
```

```
> (get-odd-stack '(1 4 6 3))
> (cons 1 (get-odd-stack '(4 6 3)))
> (cons 1 (get-odd-stack '(6 3)))
> (cons 1 (get-odd-stack '(3)))
> (cons 1 (cons 3 (get-odd-stack '())))
> (cons 1 (cons 3 '()))
> (cons 1 '(3))
> '(1 3)
```

```
> (get-odd-tail '(1 4 6 3) '())
> (get-odd-tail '(4 6 3) '(1))
> (get-odd-tail '(6 3) '(1))
> (get-odd-tail '(3) '(1))
> (get-odd-tail '() '(3 1))
> '(3 1)
```

ordine inversă!

Când acumulatorul este o listă

Soluții pentru conservarea ordinii

- Inversarea acumulatorului înainte de retur (pe cazul de bază)

```
... (cond ((null? L) (reverse acc)) ...
```

- Adăugarea fiecărui nou element la sfârșitul acumulatorului (cu append în loc de cons)

```
... (else (get-odd-tail (cdr L) (append acc (list (car L))))) ...
```

Complexitate

- Inversare: $\Theta(n)$ (dată de complexitatea lui reverse)
- append în loc de cons: $\Theta(n^2)$ ($\Theta(\text{length}(\text{acc}))$ pentru fiecare append în parte)
($0 + 1 + 2 + \dots + (n-1)$)

Complexitate **reverse** și **append**

```
1.  (define (reverse L) (rev L ' ()))
2.  (define (rev L acc)
3.    (if (null? L)
4.        acc
5.        (rev (cdr L) (cons (car L) acc))))    →  $\Theta(\text{length}(L))$ 
6.
7.  (define (append A B)
8.    (if (null? A)
9.        B
10.       (cons (car A) (append (cdr A) B))))    →  $\Theta(\text{length}(A))$ 
```

Concluzie: Pentru eficiență folosim inversarea acumulatorului la final, nu adăugarea fiecărui element la sfârșit.

Rezumat

Teza lui Church

Recursivitate pe stivă

Recursivitate pe coadă

Recursivitate arborescentă

Tehnici de transformare

Tail-call optimization

Rezumat

Teza lui Church: Orice calcul efectiv poate fi modelat în Calcul Lambda (cu funcții recursive)

Recursivitate pe stivă

Recursivitate pe coadă

Recursivitate arborescentă

Tehnici de transformare

Tail-call optimization

Rezumat

Teza lui Church: Orice calcul efectiv poate fi modelat în Calcul Lambda (cu funcții recursive)

Recursivitate pe stivă: un apel recursiv în poziție nefinală (așteptat de alte operații), necesită salvarea contextului pe stivă – ineficientă spațial

Recursivitate pe coadă

Recursivitate arborescentă

Tehnici de transformare

Tail-call optimization

Rezumat

Teza lui Church: Orice calcul efectiv poate fi modelat în Calcul Lambda (cu funcții recursive)

Recursivitate pe stivă: un apel recursiv în poziție nefinală (așteptat de alte operații), necesită salvarea contextului pe stivă – ineficientă spațial

Recursivitate pe coadă: un apel recursiv în poziție finală, nu necesită salvarea contextului pe stivă – eficientă

Recursivitate arborescentă

Tehnici de transformare

Tail-call optimization

Rezumat

Teza lui Church: Orice calcul efectiv poate fi modelat în Calcul Lambda (cu funcții recursive)

Recursivitate pe stivă: un apel recursiv în poziție nefinală (așteptat de alte operații), necesită salvarea contextului pe stivă – ineficientă spațial

Recursivitate pe coadă: un apel recursiv în poziție finală, nu necesită salvarea contextului pe stivă – eficientă

Recursivitate arborescentă: minim două apeluri recursive lansate de apelul curent, necesită stivă și poate cauza recalcularea acelorași subprobleme – ineficientă spațial ($\pm$ temporal)

Tehnici de transformare

Tail-call optimization

Rezumat

Teza lui Church: Orice calcul efectiv poate fi modelat în Calcul Lambda (cu funcții recursive)

Recursivitate pe stivă: un apel recursiv în poziție nefinală (așteptat de alte operații), necesită salvarea contextului pe stivă – ineficientă spațial

Recursivitate pe coadă: un apel recursiv în poziție finală, nu necesită salvarea contextului pe stivă – eficientă

Recursivitate arborescentă: minim două apeluri recursive lansate de apelul curent, necesită stivă și poate cauza recalcularea acelorași subprobleme – ineficientă spațial ($\pm$ temporal)

Tehnici de transformare: acumulator (mai multe argumente), tupling (mai multe rezultate)

Tail-call optimization

Rezumat

Teza lui Church: Orice calcul efectiv poate fi modelat în Calcul Lambda (cu funcții recursive)

Recursivitate pe stivă: un apel recursiv în poziție nefinală (așteptat de alte operații), necesită salvarea contextului pe stivă – ineficientă spațial

Recursivitate pe coadă: un apel recursiv în poziție finală, nu necesită salvarea contextului pe stivă – eficientă

Recursivitate arborescentă: minim două apeluri recursive lansate de apelul curent, necesită stivă și poate cauza recalcularea acelorași subprobleme – ineficientă spațial ($\pm$ temporal)

Tehnici de transformare: acumulator (mai multe argumente), tupling (mai multe rezultate)

Tail-call optimization: compilatorul execută apelurile pe coadă în spațiu $O(1)$ (nu crește stiva)